

Ο Ήλιος της Αναρχίας ανέτειλε - Ο Μικέλης Άβλιχος

Ο ποιητής Μικέλης Άβλιχος γεννήθηκε στο Ληξούρι της Κεφαλονιάς το 1844 και μεγάλωσε σε εύπορο περιβάλλον, ευνοϊκό για την πνευματική του ανάπτυξη. Όταν τελείωσε το Πετριτίσειο Γυμνάσιο, εγκαταστάθηκε στην Ελβετία, όπου συνέχισε τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο της Βέρνης και κατόπιν ταξίδεψε και έμεινε για δέκα περίπου χρόνια στο Παρίσι, τη Βενετία και τη Ζυρίχη, όπου και επηρεάστηκε από τις επαναστατικές ιδέες της εποχής. Η πλειοψηφία των βιογράφων και μελετητών του έργου του Μικέλη Άβλιχου συμφωνούν στο ότι κατά τη διάρκεια των σπουδών του στη Βέρνη, ο Άβλιχος φέρεται ότι γνώρισε προσωπικά τον Μιχαήλ Μπακούνιν, έγινε φίλος του, προσχώρησε στις αναρχικές ιδέες και έγινε μέλος της Α΄ Διεθνούς. 33

Λέγεται ότι ήταν παρών, επίσης, στα γεγονότα της Παρισινής Κομμούνας, αν και δεν γνωρίζουμε ακόμα αν συμμετείχε ενεργά σε αυτά.

Ίσως συσχετίστηκε με υπολείμματα κομμουνάρων μετά την καταστολή της Κομμούνας. 34

Το 1872 επέστρεψε στην Κεφαλονιά, με αρκετές γνώσεις και διάθεση για επαναστατική δράση. Αρχικά, γνωρίστηκε και συνεργάστηκε για ένα διάστημα με τον Παναγιώτη Πανά και τον Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, ο οποίος είχε τότε επηρεαστεί από τις ίδιες ιδέες.

Με τη σατιρική του ποίηση σατίριζε όλα τα κακώς κείμενα της εποχής του. Η σάτιρά του, δουλεμένη, άμεση και καυστική, στρεφόταν εναντίον όλων όσων προξενούσαν δεινά στο λαό. Δεν σκέφθηκε ποτέ να γράψει μια δική του θεωρητική άποψη. Του αρκούσε να σατιρίζει το θεομπαίχτη, τον πατριώτη, τον φοροεισπράκτορα, τον θρησκόληπτο, τον δικαστή, τον αστυνομικό και τον κυβερνήτη. Οι σίχοι του ήταν οργισμένοι και είχαν ένα εντελώς

προσωπικό ύφος, το οποίο τους έκανε να διαφέρουν από τους στίχους των άλλων σατιρικών ποιητών της εποχής του. Πίστευε στην κοινωνική δύναμη της ποίησης, και ειδικά της σάτιρας. Ήταν ακέραιος άνθρωπος, με σπάνια συνείδηση, εριστικός και αρκετά μετριόφρονος. Το ποιητικό του έργο, όμως, είναι λιγιστό, αφού μόλις και μετά βίας ξεπερνάει ένα βιβλίο εκατό σελίδων. Και αυτό γιατί ο Μικέλης Άβλιχος αρνιόταν πεισματικά να δημοσιεύει τα ποιήματά του. Σπάνια υπέγραφε τα ποιήματά του με το πραγματικό του όνομα και χρησιμοποίησε περίπου 30 διαφορετικά ψευδώνυμα. Αλλά από το 1912-1913 άρχισε να δίνει ενυπόγραφους στίχους για δημοσίευση στο περιοδικό Ζιζάνιο.

Αν και στην ιδιαίτερη πατρίδα του, ο Άβλιχος είχε συγκεντρώσει πάνω του τα πυρά των ντόπιων πλουσίων, κληρικών και διαφόρων συντοπιτών του, μέσα από την μικρή σε όγκο αλληλογραφία του, την οποία δημοσίευσε ο Γ. Αλισανδράτος, μαθαίνουμε ότι είχε αναπτύξει σημαντική φιλία με τον Κωστή Παλαμά, με τον οποίο είχε ανταλλάξει κάποιες επιστολές και μερικά ποιήματα. Μάλιστα, ο Άβλιχος κάλεσε τον Παλαμά να πάει στο Ληξούρι για να γνωριστούν από κοντά, αλλά ο Παλαμάς δεν μπόρεσε να πάει. Επίσης, εκτιμήθηκε αρκετά από πνευματικούς κύκλους της πρωτεύουσας. Ο Άβλιχος πίστευε ότι μερικά καλά βιβλία και μερικές αξιόλογες συζητήσεις με εγκάρδιους φίλους, για διάφορα πνευματικά ζητήματα, είναι η μεγαλύτερη παρηγοριά για κάποιον άνθρωπο. Έτσι, συγκέντρωνε μια μικρή παρέα στο σπίτι του, κυρίως νέων που γοητεύονταν από το λόγο του, στην οποία διηγόταν τις εντυπώσεις από τα πολλά του ταξίδια, από τα γεγονότα της Παρισινής Κομμούνας, εξηγούσε τις αναρχικές και αθεϊστικές ιδέες του, ή απάγγελνε στίχους του. Σε γενικές γραμμές, όμως, πέρα από ένα μικρό κύκλο Επτανήσιων νέων και διανοουμένων οι οποίοι κινούνταν στο χώρο του ριζοσπαστισμού και ήρθαν σε επαφή με τις αναρχικές ιδέες, η επίδραση του Μικέλη Άβλιχου δεν φαίνεται να ήταν μεγάλη. Ο Μικέλης Άβλιχος παρέμεινε αναρχικός και άθεος μέχρι το τέλος της ζωής του, το 1917. Οι τελευταίες του λέξεις ήταν “Μην κλαίτε! Ο Μικέλης πάει στη ζωή!”

Τα ποιήματά του κυκλοφόρησαν συγκεντρωμένα για πρώτη φορά στην Αθήνα το 1959, από το Χαρ. Λιναρδάτο στο μικρό έργο με τίτλο «Μικέλης Άβλιχος: Τα ποιήματα», με κριτικό σημείωμα του Κωστή Παλαμά και με μια πληρέστερη βιογραφία του από τον Επαμεινώνδα Μάλαινο, ο οποίος αναφέρει ότι ο Άβλιχος είχε και θρησκευτικές αντιλήψεις και ότι ο αναρχισμός του ήταν κάπως ιδιότυπος.

Αξίζει να παραθέσουμε το ακόλουθο άρθρο του Θάνου Τσουκαλά με τον τίτλο: «Ιστορικά σημειώματα από το Ληξούρι. Ο λαξευτής του στίχου Μιχαήλ Άβλιχος», που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα της Πάτρας Νεολόγος στις 9 και 10 Φεβρουαρίου 1932:

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΛΗΞΟΥΡΙ

«Ο ΛΑΞΕΥΤΗΣ ΤΟΥ ΣΤΙΧΟΥ» ΜΙΧΑΗΛ ΑΒΛΙΧΟΣ

Ο ποιητής είναι ο δυστυχέστερος κ' εν ταυτώ ο ευτυχέστερος. Διά της φαντασίας του αισθάνεται το καλόν και το κακόν πριν έλθη. Ο ποιητής είναι εκείνο που παράγει διότι ενεργεί υπό το κράτος των αισθήσεων. Οι άλλοι των ανθρώπων την έννοιαν μένουν ψυχροί

Μ. ΑΒΛΙΧΟΣ

Α'

Στις 30 Νοεμβρίου του 1917 άφηνε τον κόσμο τούτο ένας ποιητής, που η ζωή του ήταν δείγμα απλότητας κ' αγάπης. Είχε ιδέες αναρχικές, αλλ' ήταν και πειθαρχικός στους νόμους της Πατρίδος. Ο ποιητής αυτός ήταν ο Μιχαήλ Άβλιχος.

Γεννήθηκε στο Ληξούρι στα 1844. Οι γονείς του, Γεώργιος και Ειρήνη το γένος Κουρούκλη, τούδωσαν πολύ καλή ανατροφή. Κατά τη παιδική του ηλικία εφοίτησε στο Πετρίτσειο Γυμνάσιο Ληξουρίου (Λύκειο όπως τώλεγαν τότε) χωρίς να πάρη δίπλωμα. Σ' αυτήν την ηλικία άρεσε στον Άβλιχο πολύ ν' ασχολήται στα εκκλησιαστικά. Ήταν φιλακόλουθος και εσύχναζε στις εκκλησίες. Ήταν ο αχώριστος φίλος των ιερέων της εποχής.

Στη Βέρνη της Ελβετίας, που πήγε να παρακολουθήσει ευρύτερες σπουδές, ο Ρώσος αναρχικός Μπακούνιν, που ήταν τότε εξόριστος, τον έκανε μαθητή του. Οι αναρχικές ιδέες του Ρώσου αναρχικού επέδρασαν πολύ στον χαρακτήρα του νεαρού τότε ποιητή. Την εικόνα του Μπακούνιν είχε μέχρι του θανάτου του επάνω απ' το γραφείο του.

Ο Άβλιχος, με την υλική συνδρομή του πατέρα του, γύρισε πολλά μέρη της Ευρώπης, τη Βέρνη, Ζυρίχη, Παρίσι, Τουρίνο, Φλωρεντία, Μιλάνο κ.ά. Ήταν γλωσσομαθής, γιατί ήξευρε να μιλάει 4 γλώσσες, την Ιταλική, Γαλλική, Γερμανική και την Ισπανική, που την έμαθε αργότερα από το Ληξουριώτη φίλο του Αγαμέμνονα Λοβέρδο, έμπορο στη Βαρκελώνη. Μελετούσε σ' όλη του τη ζωή τον Ηλία Μηνιάτη και τον Δάντη. Απ' όλους τους τόπους που επισκέφθη ο Άβλιχος θαύμαζε την Ιταλία και απ' όλους τους ανθρώπους που γνώρισε, τον Γεώργιο Τυπάλο - Ιακωβάτο (Γεωργαντάρα), τον Αλμπάνα Μηνιάτη κ' έναν καθολικό ιεροκύρηκα Scotti, που τον άκουσε πολλές φορές να κηρύττει το λόγο του Θεού από τον άμβωνα της εκκλησίας. Η διαμονή του στην Ευρώπη δεν συνετέλεσε εις τίποτε άλλο παρά να περιπέσει στη δυσμένεια του πατέρα του, που απ' αυτόν περίμενε ν' ανορθώσει τα οικονομικά τους. ο ποιητής είχε καταστρέψει όλη σχεδόν τη περιουσία των κατά τη διαμονή του στην Ευρώπη, όπου έμαθε «να κάνει τραγουδάκια» κατά τη φράση του πατέρα του.

Ο Άβλιχος έπειτα εστάλη από τον πατέρα του στην Αθήνα για να εγγραφεί στο Πανεπιστήμιο. Αλλ' εκεί όταν πήγε χωρίς κανένα απολυτήριο ουδεμίας σχολής, δεν μπορούσε να εγγραφεί, αλλ' ούτε και ήθελε καθώς έγραφεν απ' εκεί στον πατέρα του· γι' αυτό τον έστειλε πάλι στην Ευρώπη.

Όταν γύρισε από την Εσπερία ο αναρχικός ποιητής, έμενε στην οικία του πατέρα του, στ' Αργοστόλι, αλλά βρισκόταν καθημερινώς σε διάσταση με αυτόν και με τον αδελφό του Γεώργιο Άβλιχο που ήταν ζωγράφος. Γι' αυτό ο ανήσυχος Άβλιχος έπειτ' από λίγα χρόνια εμόνασε στο σπίτι των συγγενών του που ήταν στο Ληξούρι, όπου έμενε 13 χρόνια, με μόνο αχώριστο σύντροφο μεσ' στην ερημιά του, τον Μικέλη Φερεντίνο «το Μικέλη του Μικελάκη» (ο μακαρίτης ο Ταγκόπουλος έδωσε την ονομασία αυτή στο Μικέλη Φερεντίνο για την απεριόριστο φιλία που είχε ο τελευταίος με τον ποιητή).

Ο Άβλιχος που έβλεπε τη μεγάλη κοινωνική εξαχρείωσι και την πραγματική αναρχία γύρω του, έγινε αναρχικός. Έβλεπε με το μάτι του ποιητή και φιλοσόφου τα ηθικά ελαττώματα της τότε κοινωνίας κ' έγινε καυστικός σατυρικός ποιητής. Είχε όμως μεγάλη και ευγενική καρδιά, δεν αγάπαγε το ψέμμα, την αδικία και την υποκρισία. Αν και βρισκόταν σε μεγάλη οικονομική στενοχώρια ποτέ δε μεταχειρίστηκε την αδικία για να βελτιώσει τη θέση του. Η αδράνεια των εντέρων που έπασχε ο ποιητής επί πολλά χρόνια, και ο καρκίνος του λάρυγγος, που παρουσιάστηκε αργότερα έφεραν τον Άβλιχο στον τάφο. «Τα ψυχρά τείχη» του Νοσοκομείου Αργοστολίου, όπως το αποκαλούσε ο ίδιος, δέχτηκαν τη τελευταία πνοή του στις 30 Νοεμβρίου 1917. Οι θαυμασταί του τον έφεραν στο Ληξούρι σκεπασμένο με δάφνας και τον έθαψαν εις το νεκροταφείο της πόλεως.

Το ποιητικό έργο το Άβλιχου

Τα ποιήματα του Άβλιχου είναι ακόμα ανέκδοτα. Βρίσκονται σκορπισμένα 'δω και κεί. Γι' αυτά ο αείμνηστος Γαβριηλίδης, διευθυντής της "Ακροπόλεως" έλεγε: εάν μίαν ημέρα ιδούν το φως τα ποιήματα του Άβλιχου, ένας πλανήτης πρώτου μεγέθους θ' αναλάμψη στον Ιονικόν ορίζοντα".

Ο ίδιος ο Γαβριηλίδης τον είχε ονομάσει "Αρχίλοχον" και "λαξευτήν του στίχου".

Ο μακαρίτης ο Ψυχάρης, όταν κάποτε κατέβηκε στην Ελλάδα, απεσταλμένος από τη Γαλλική Κυβέρνησι το 1912 για γλωσσολογικές μελέτες, πέρασε και από το Ληξούρι. Ήλθε στο σπίτι του Άβλιχου, συνοδευόμενος από τον "Μικέλη του Μικελάκη" και από το λαογράφο Σπ. Παγώνη δημοδιδάσκαλο. Έτυχε τότε να λείπει ο Άβλιχος στην Αθήνα, για να θεραπευθή από την αδράνεια των εντέρων που έπασχε. Ο Ψυχάρης τότε έγραψε επάνω στην πόρτα της οικίας του ποιητή διά μελάνης: "Με θαυμασμό και αγάπη Γ. Ψυχάρης" (και όχι όπως εγράφη "τω Μικελάκη χαιρείν!" γιατί ποτέ δεν μπορούσε να μεταχειρισθή τέτοια φράσι ο Ψυχάρης). Εις ένα γράμμα του Ψυχάρη προς τον Άβλιχο, που βρέθηκε μεσ' τα «παληόχαρτά του» ήταν γραμμένη η φράσις: "Αγαπητέ μου ποιητή, είσαι ποιητής

και έχεις το δικαίωμα να είσαι ποιητής”. Αναφέρω μερικά από τα ποιήματα που έγραψε ο Άβλιχος: Το “Πασχαλινό” σονέτο σε μια ωραία ξένη, το “Σαρακοστιανό” που εδημοσιεύτηκαν στην παλιά “Ακρόπολι” του Γαβριηλίδη, “εις την...» αδημοσίευτο, “η Τριανταφυλλιά” που εμελοποιήθη από τον μουσουργό κ. Δ. Λαυράγκα, “ο Αθεράπευτος” σονέττο με ουρά, αδημοσίευτο, “ο Αποχωρισμός” που εμελοποιήθη υπό Campana και εψάλη κατά τους Ολυμπιακούς αγώνες της Δ’ Ολυμπιάδος. Επίσης εψάλη στους αγώνες αυτούς και το “τραγούδι των εργατών” που εμελοποιήθη από τον Κωστή Λοβέρδο, σονέτο “εις τον ποιητή Παλαμά”. Αυτό το ποίημα με την απάντησι του κ. Παλαμά, σε ποίημα επίσης, δημοσιεύτηκαν στο “Νουμά” (28 Ιανουαρίου 1911) και αργότερα στον “Αναμορφωτή” “Ο καϋμός μου για το χαμό του φίλου Μαβίλη, που στη μάχη του Δρίσκου εσκοτώθηκε” δημοσιεύτηκε το πρώτο στην εφημ. “Αναγέννησι” της Κέρκυρας (4 Μαΐου 1913) και στον “Αναμορφωτή”, στον Ψυχάρη “Γκαρδιακό συλλύπημα για το θάνατο του παιδιού του”, και “Προοίμιο της πινακοθήκης της κολάσεως” αδημοσίευτα, “Τω φίλω Πασαγιάννη” εξάστιχα (ο Πασαγιάννης ήταν απεσταλμένος της “Ακροπόλεως” του Γαβριηλίδη για να δη τον Άβλιχο στο Ληξούρι) και μία παρωδία του “Πώς μας θεωρείς ακίνητος” “Στον εθνικό ποιητή Αριστοτέλη Βαλαωρίτη” κ.ά.

Τα μεγαλύτερα όμως ποιήματά του, που εργάστηκε πολύ πάνω σ’ αυτά και που πρέπει να τα ξεχωρίσουμε από τα άλλα, είναι: “Το κυπαρισσάκι” (απόσπασμα βρίσκεται στο τάφο του), “Η Βασίλισσά μου” και το “Παράπονο εις μίας Λουίζαν” που δημοσιεύτηκε στην Ιταλική και Ελληνική γλώσσα. Τα αποφθέγματα του Άβλιχου πολύ διδακτικά και ειρωνικά δείχνουν το φιλοσοφικό πνεύμα του ποιητή. Αναφέρω μερικά απ’ αυτά:

Για την Ελλάδα έλεγε: “Η Ελλάς είνε τόπος λίγο απ’ όλα, λίγη απωλεία, και όταν χάνεται λίγος ενθουσιασμός, ο οποίος είνε πυρ και τίποτε δεν ζεσταίνει, χλιαρότης”. Άλλο για τη γνώσι: “Είνε η γνώσι κύκλος που όσο αξένει τα όρια της αγνοίας μας πλαταίνει”.

Για την ανοησία έλεγε: “Αν εν αρχή ήτον ο νους πόθεν ήλθεν η ανοησία; Αν η ανοησία ήτον εν αρχή πόθεν ο νους; λοιπόν, και τα δύο εν αρχή και ο νους επήρε την ανοησιαν διά γυναίκα. Εξ αυτών ο κόσμος. Άλλος μοιάζει του πατέρα και άλλο της μάννας”.

Για την αναρχία: “Προς απάντησιν εις τον λόγον σας κυρία Μαίρη ότι δεν είμαι αναρχικός, αλλ’ αριστοκράτης, σας λέγω ότι εν μέρει και το βεβαιώ, εν μέρει και το αρνούμαι, διότι η αναρχία είνε άκρατος αριστοκρατία”.

Για τους νεόπλουτους αμορφώτους έλεγε: “Οι νεόπλουτοι και οι απαίδευτοι είνε γεμάτοι οίησιν και νομίζουν, ότι, διότι έκαμον χρήματα περί πάντων μπορούν να ομιλούν και οι μη πλουτήσαντες και οι δαπανήσαντες τα δικά των είναι υποδεέστεροι αυτών. Αλλ’ εις απάντισιν... Αλλ’ ενώ εσύ έκαμνες χρήματα εγώ εταμίεua γνώσεις. Είνε πολύ φυσικόν τα ταμείον σου να έχη παράδες και το ιδικόν μου ιδέας”.

Ο Άβλιχος επί επτά χρόνια εδιάβαζε το Ευαγγέλιο, αν και ήταν άπιστος, και έλεγε ότι ακόμα δεν το είχε καταλάβει, τόσο βαθειά ήταν γραμμένο. Επίσης για το ευαγγέλιο έλεγε ότι όλες οι Ινδικές, Ελληνικές και Ρωμαϊκές φιλολογίες μπροστά στο Ευαγγέλιο είνε μηδέν και με μία τρίχα του Χριστού δεν αναλογεί όλος ο κόσμος.

Β’

Διηγούνται γι’ αυτόν πολλά και ωραία ανέκδοτα. Θα σας αναφέρω μερικά απ’ αυτά όπως μου τα έδωσε ο φίλος του ποιητή “Μικέλης του Μικελάκη” και που τα πήρα από το άγραφο βιβλίο, της μνήμης του.

Κάποτε ο Άβλιχος ήταν ακουσίως ένορκος του κακουργιοδικείου Αργοστολίου. Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου επέπληξε τους κατηγορουμένους με γλώσσα πολύ τσουχτερή. Ο Άβλιχος αγανάκτησε, σηκώθηκε από τη θέση του και απαντά στο Πρόεδρο.

- “κ. Πρόεδρε, να προσέχετε! διότι η θέσις των κατηγορουμένων είνε ανωτέρα της ιδικής σας, επειδή εις την θέσιν εκείνην εκάθησε ο Σωκράτης και ο Χριστός, εις δε την ιδικήν σας ο Άννας και ο Καϊάφας. Και εάν ο μύλος δεν έχει αλέσματα, δεν δουλεύει”.

Στην ώρα δε της αποφάσεως είπε στους ενόρκους.

- ‘Ορίστε κ. ένορκοι ορίστε, οι κλέφτες να κρίνουμε τους κλεμμένους”.

Στο δικαστήριο κάποτε ρωτήθηκε ο Άβλιχος από το συνήγορο των κατηγορουμένων, (που είχαν κλέψει του ποιητή κάτι βιβλία και που τους κατήγγειλε ο εισαγγελεύς), ποία θρησκεία πρεσβεύει.

- ‘Ουδεμίαν”, απαντά ο Άβλιχος, “θρησκείαν πρεσβεύω, αλλ’ εν τοσούτω είμαι χριστιανός, διότι αι θρησκείαι είνε δεσμός της ανθρωπότητας, ενώ ο χριστιανισμός είναι εναγκαλισμός της ανθρωπότητας”.

Κάποια φορά τον είχαν διορίσει στ’ Αργοστόλι μέλος Επιτροπής για να μοιράση χρήματα σε φτωχούς. Ο Άβλιχος δεν ήθελε να είνε μέλος σε επιτροπές. Υπεχρεώθηκε λοιπόν να πάη να υποβάλη τη παραίτησί του στο Πρόεδρο της Επιτροπής, που ήταν ο αρχιεπίσκοπος Κεφαλλωνίας Γεράσιμος Δόριζας, φιλόσοφος, με ιδέες πολύ φιλελεύθερες. Ο Άβλιχος όρθιος μπροστά στον αρχιεπίσκοπο υποβάλλει τη παραίτησί του. Καθήσατε κ. Άβλιχε, του λέει ο αρχιεπίσκοπος.

- Τι θέλει ένας λύκος εν μέσω των προβάτων, τι θέλω ’γω δω μέσα ένας αναρχικός άνθρωπος;

- Και νομίζετε κ. Άβλιχε πως, αυτός ο θρόνος απέχει πολύ από την αναρχία;

- Ε τότε να καθήσω.- Και αφού συνεζήτησαν πολύ ώρα οι δύο άνδρες, λέει ο ποιητής!

- Δεν είσαι δεσπότης.

- Αλλά τότε τι είμαι Μιχαλάκη;

- Είσαι δεσμώτης.

- Το εμάντευσες.

Και από τότε τον Άβλιχο τον συνέδεσε μεγάλη φιλία με τον αρχιεπίσκοπο Δόριζα.

Το σπίτι του ποιητή στο Ληξούρι είχε 5 δωμάτια και σε κάθε δωμάτιο ένα φώς αμυδρό κ’ έλεγε ότι το φως είναι δικαίωμα του δωματίου.

Κάποτε ρωτήθηκε από το Πασαγιάννη, απεσταλμένο της Ακροπόλεως, να δη τον ποιητή στο Ληξούρι, πόσοι μένουν στο σπίτι. Κί’ αυτός του απαντά: “μένουμε εννέα ψυχές, επτά ψυχές η γάτα μου, μία η Φανή μου (εννοούσε το σκυλί που είχε και που αφιέρωσε γι’ αυτό το ποίημα “Στη Φανή μου”) και μία ψυχή εγώ!”

Μια μέρα με το φίλο του το Μικέλη πήγε στ’ Αργοστόλι, σε μια κηδεία φίλου του γιατρού. Ο κόσμος ήταν λίγος και σε ερώτησι μερικών στον Άβλιχο γιατί είνε λίγος κόσμος, ο ποιητής απαντά ότι γι’ αυτό κ’ εγώ θα του γράψω ένα επίγραμμα:

“Για το γιατρό που πέθανε

ολίγοι στη κηδεία

την έστειλε για υποδοχή

μπροστά την πελατεία!”

Για έναν ταβερνιάρη που έγινε παπάς έλεγε: “Με τι κανάτα δεν τον εσύφερνε να το πωλεί με το κουταλάκι τον συφέρνει!”

Όταν πρωταντίκρυσε αεροπλάνο είπε στους φίλους του: “Για φαντασθήτε ο άνθρωπος τι έκανε, κατόρθωσε να γίνη πουλί και ψάρι. Ένα μόνον δεν κατόρθωσε να γίνη άνθρωπος!”

Κάποια μέρα έκανε πολλούς σεισμούς στη Κεφαλλωνιά. Μητρόπολις του Ληξουρίου είνε “ο Παντοκράτωρ» που σε κάθε σεισμό επάθενε βλάβες. Ο Άβλιχος έλεγε: “Περίεργο πράγμα ο Παντοκράτορας να βαστάη όλο τον κόσμο και τον εαυτόν του να μη μπορεί να τον βαστάξη”.

Ο Άβλιχος δεν πίστευε ότι υπάρχει και άλλη ζωή μετά θάνατο και όταν βρισκότανε στα τελευταία είπε στο Φραγκόπουλο, γιατρό στο Νοσοκομείο Αργοστολίου: “Άλλο δεν μένει στον Άβλιχο παρά νους και συνείδησι”.

“Το φως μου... το φως μου”. Και πέθανε.

Ο Μουρμουλάκης Κρητικός, απεσταλμένος από την “Ακρόπολι”, στο Ληξούρι, έγραφε στην ανταπόκρισι, πως τα μάτια του Άβλιχου μοιάζουνε σαν Χερουβίμ. Αυτά είνε για τη ζωή του ποιητή και για τα έργα του.

...Αγαπημένο χώμα, χώμα Ελληνικό, τον έχει τώρα στα σπλάγχνα του. Ένα κυπαρισσάκι πλάι στο τάφο του, το αγαπημένο δέντρο του ποιητή, ένας ουρανός άλλοτε γαλανός και άλλοτε συνεφιασμένος... ένα φεγγάρι που κυλάει τις νύχτες του Αυγούστου ρίχνονται πάνω στο τάφο του το ασημένιο φως... Και λίγα νεκρολούλουδα παρηγοριά στην άπιστη καρδιά του ποιητή:... Και σε κυπαρισσάκι μου κοντά μου στο μνήμα που σ' έχω συντροφιά μου. Και τόσο τερπνό βρίσκω τ' ονειρό μου ταις ρίζαις σου ν' ακούω στο πλευρό μου όπου και με το χώμα σκεπασμένος αισθάνομαι πως είμαι ευτυχισμένος.

Σημειώσεις

33 Πέτρος Πετράτος, Ο πολιτικός Μικέλης Άβλιχος – Ανίχνευση στοιχείων, περιοδικό «Κυμοθόη» Συνδέσμου Φιλολόγων Κεφαλονιάς-Ιθάκης, τεύχος 17, Αργοστόλι 2007.

34 Γιάννης Φούντας, «Αναρχικό Λεξικό Εγκυκλοπαιδικό - Ιστορικό», Εκδόσεις των Συναδέλφων, σελ. 23-24.

Συνεχίζεται

*Από το Πρώτο Κεφάλαιο με τίτλο "Οραματιστές και επαναστάτες" του βιβλίου "Ο Ήλιος της Αναρχίας ανέτειλε - Για μια ιστορία του αναρχικού κινήματος του 'ελλαδικού' χώρου", εκδόσεις Κουρσάλ, Ιούνης 2017.